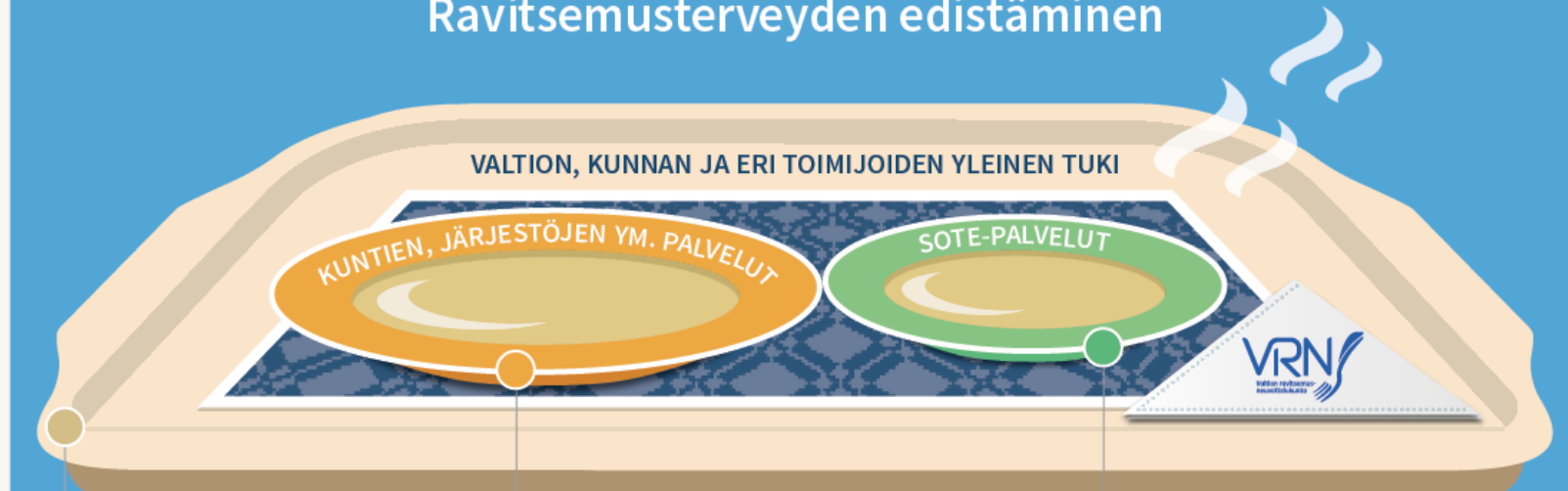

Asukkaiden ravitsemusterveyden edistäminen sote-rakenteissa – ravitsemusasiantuntijuus käyttöön

Agronomiliiton webinaari 2.2.2022
Ravitsemusasiantuntijoiden palvelujen varmistaminen
uusissa SOTE-rakenteissa

Arja Lyytikäinen, pääsihteeri
Valtion ravitsemusneuvottelukunta

Ravitsemusterveyden edistäminen

Ravitsemukseen liittyvä yleinen viestintä ja tiedottaminen

- Omaehtoista toimintaa ja pystyvyyttä tukevat digipalvelut (ruokavaliokyselyt ja omahoito ym.)
- Muu yleinen tuki terveellisen ravitsemuksen edistämiseksi

Ravitsemus osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, kasvatusta ja opetusta

- Ruokakasvatus varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa
- Ruokapalvelut varhaiskasvatuksessa, oppilaitoksissa, palvelukeskuksissa ja työpaikoilla sekä kotiateria- ja kauppakassipalvelut
- Ruokakurssit, kuluttajaneuvonta ja muut matalan kynnyksen yksilölliset ja perhekeskeiset palvelut

Ravitsemus osana sairauksien ehkäisyä ja hoitoa

- Neuvola- ja muut neuvontapalvelut
- Sairauksien ravitsemushoito
- Ravitsemusterapia
- Kuntoutuspalvelut

Ravitsemusterveys on hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ravitsemuksen keinoin eri ikä- ja väestöryhmissä

- Tieteelliseen näyttöön perustuvaa tietoa terveyttä edistävistä ruokavalinnoista ja tiedon jakamista monikanavaisesti niin yleisesti kuin kohdennetusti eri ryhmille.
- Ravitsemus- ja ruokasuositusten mukaisten ruokailutottumusten edistämistä osana elintapaohjausta ja muita tarjottuja palveluja.
- Asiakaslähtöisiä, toimivia, sujuvia ja ruokasuosituksiin perustuvia ateriapalveluja.
- Osaavaa ja ammatillista apua ja tukea ruokahaasteissa: tietoja, taitoja, pystyvyyden tukemista ja kannustusta sekä osallisuuden, sosiaalisen yhdessäolon ja ruokailon edistämistä sekä moniammatillista yhteistyötä, jota voivat toteuttaa kaikki kunnan ja alueen toimijat omalla alallaan.
- Eri väestöryhmien välisten ravitsemus- ja terveyserojen kaventamista kohdennetuin toimenpitein.
- Sairauksien ehkäisemistä, painonhallintaa, varhaista ravitsemusriskien (vajaa- ja virheravitsemuksen) tunnistamista ja niihin oikea-aikaisesti puuttumista sekä sairauksien ravitsemushoitoa.

VRN:n kansallinen tuki ravitsemusterveyden edistämiseen

- Ravitsemus- ja ruokasuositukset <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemus--ja-ruokasuositukset/>
- Ravitsemuksella hyvinvointia – itsearviointiin työkalut ja tukiaineisto kunnille ja sote-toimijoille
 - <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemuksella-hyvinvointia/>
- Ravitsemusterveyden edistämisen palveluketjut osana elintapaohjausta uusissa sote-rakenteissa –työ ja tukiaineistot
 - <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemuksella-hyvinvointia/ravitsemusterveyden-edistaminen/>
- Vireyttä seniorivuosiin – ikääntyneiden ruokasuositukset käytäntöön –hanke 2021-23
- Työkalupakit, toimintamallit, laaja tausta-aineisto (lainsäädäntö, määräys-ohjaus- ja suositusasiakirjat)
- Verkostotyö: monialaiset työryhmät, te- ja hyte-verkostot, ruokapalvelun verkostot ja sidosryhmäyhteistyö kansallisella tasolla, RTY:n jaostot

Ravitsemusterapeutin asiantuntemusta on oltava saatavilla kaikissa palveluissa, joita ikääntyneet käyttävät.

Ravitsemusterapeutin rooli ikääntyneiden palveluissa:

- Ravitsemusterapeutti on ravitsemushoidon asiantuntija, joka toimii hoitohenkilöstön tukena moniammatillisessa yhteistyössä.
 - henkilökunnan koulutus, perehdytys ja tukimateriaalin tuottaminen sekä konsultaatio
 - kehittää hoitoa muun henkilökunnan kanssa.
- Ravitsemusterapeutti arvioi asiakkaan ravinnon saantia, tarvetta ja ravitsemustilaa. Hän tekee suunnitelman ottaen huomioon asiakkaan oireet, sairaudet, toiminta kyvyn, tutkimustulokset, lääkitykset ja ruokamieltymykset.
- Ravitsemusterapeutin konsultaatiot: esimerkkinä lähetekriteerit
- **Ruokapalvelut:** Tilaaajan asiantuntijana toimii ruokapalvelun asiantuntija sekä ravitsemusterapeutti tai yliopistokoulutettu ravitsemusasiantuntija. Kilpailutuksessa tulee olla mukana myös laillistettujen ravitsemusterapeuttien tuoma ravitsemushoidollinen näkökulma silloin, kun ruokapalvelut hankitaan hoitoa tarvitseville sairaille ikääntyneille.

Ravitsemusasiantuntijoiden rooli sote- palveluiden ruokapalveluissa

- Ravitsemusasiantuntijuus on oleellinen osa laadukkaiden asiakaslähtöisten ruokapalvelujen suunnittelussa, toteuttamisessa, laadun seurannassa yhdyspinnoilla ja yhteistyörakenteissa.

MMM. 2021. **Vastuullisten ruokapalvelujen hankintaopas**
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-379-4>

- Hankinnan koko ja asiakkaat määrittelevät esimerkiksi sen, tarvitaanko rav.as.tuntijaa.
- Palveluntuottajan ravitsemusasiantuntija voi olla
 - ravitsemus- tai elintarviketiedettä pääaineenaan opiskellut ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jolla on vähintään kaksi vuotta kokemusta ruokapalveluista ja erityisruokavalioiden suunnittelusta ruokapalveluissa. Rav.as.tuntijalta voi edellyttää ravitsemuskoulutuksen tarjoamista xx tuntia/vuosi tilaajan henkilökunnalle.
- Mukana tilaajan edustajana ravitsemusterapeutit ja palveluntuottajan edustajana ravitsemussuunnittelijat tai ravitsemusasiantuntijat.
- Em. voidaan toteuttaa ostopalveluna (esim. pienet toimijat).

Ravitsemusasian-
tuntijuus on
oleellisen tärkeää
ravitsemushoito-
ja ruokaproessin
yhdistämisessä

Ravitsemusterapeutin tehtävän kuvaus

- Kliinisen ravitsemushoidon sisällön ja tieteellisen perustan asiantuntija
- Potilaan yksilöllisen ravitsemushoidon suunnittelu, arviointi, toteutus ja seuranta
 - ravitsemuksen kokonaisarvio (ravitsemustilan, ravinnonsaannin ja ravinnontarpeen arviot)
 - yksilöllinen ravitsemushoitosuunnitelma ml. kliinisten rav-valm. valinta ja annostelu
 - enteraalisen ja tarvittaessa parenteraalisen ravitsemushoidon suunnittelu yhteistyössä lääkärin kanssa
 - sovittujen potilasryhmien ja heidän läheistensä ravitsemusohjaus ja ravitsemushoidon seuranta (lähettämisen kriteerit perustuvat eri sairauksien ja potilasryhmien ravitsemushoidollisiin tarpeisiin).
- Moniammatillinen ryhmäohjaus
- Muun henkilökunnan ravitsemushoidon osaamisen tukeminen kouluttamalla ja antamalla asiantuntijatukea
- Ravitsemushoidon asiantuntijuus työryhmissä ja hoitotiimeissä (esim. potilaan hoitoprosessien kehittämiseen ja hallintaan liittyen) sekä ruokapalveluissa
- Ravitsemushoidon laaja-alainen kehittäminen ja suunnittelu

Tulossa myös
ravitsemus-
ohjauksen tason
määrittely sekä
osaamisvaatimukset

Hyvinvointialueen strateginen työ ja hyvinvointisuunnitelma ovat oleellisia asiakirjoja ravitsemusterveyden edistämisessä:

- ravitsemusterveyden edistämisen toteutuma ja nykytilan arviointi,
- toimenpiteiden painopisteet ja toteutussuunnitelma
- seuranta ja arviointi (sovitut mittarit)
- raportointi – virkamiesjohdolle ja luottamuselimille

Ravitsemuksella hyvinvointia - tukiaineistoa kunnille ja sosiaali- ja terveystalvveluille

Valtion ravitsemusneuvottelukunta ja Kuntaliitto ovat julkaisseet yhdessä kunnille, sosiaali- ja terveystalvveluille sekä alueellisille hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimijoille asukkaiden ja asiakkaiden hyvän ravitsemuksen edistämiseen tukiaineistoa:

- **Hyvä ravitsemus on poliittinen päätös - opas** (pdf) asukkaiden hyvän ravitsemuksen edistämiseen, tavoitteiden ja toimenpiteiden asettamiseen sekä niiden kirjaamiseen hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan.
- **1 Ravitsemuksella hyvinvointia -tarkistuslista kunnille** (pdf) asukkaiden hyvää ravitsemusta tukevista toimenpiteistä. Tarkistuslista on tarkoitettu käytettäväksi kunnissa hyvää ravitsemusta tukevien tavoitteiden asettamisessa, päätöksenteossa ja toteutuksen seurannassa.
- **2 Ravitsemuksella hyvinvointia -tarkistuslista sosiaali- ja terveystalvveluille** (pdf) hyvää ravitsemusta tukevista toimenpiteistä. Tarkistuslista on tarkoitettu päätöksenteon tueksi ravitsemusta koskevien tavoitteiden asettamisessa ja toteutuksen seurannassa sosiaali- ja terveystalvveluille sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä ravitsemuksen yhteistyöryhmille.

Sähköiset, verkossa täytettävät lomakkeet:

- **1 Ravitsemuksella hyvinvointia** (pdf) -tarkistuslista kunnille
- **2 Ravitsemuksella hyvinvointia** (pdf) -tarkistuslista sosiaali- ja terveystalvveluille

Ravitsemus- ja ruokapalvelun asiantuntijoiden osallistuminen hyvinvointikertomuksen/laajan hyvinvointisuunnitelman laatimiseen kunnissa

Ravitsemusterapeutti tai vastaava ravitsemusasiantuntija

	Ei		Kyllä		Yhteensä	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%
KOKO MAA	243	91 %	23	9 %	266	100 %
Väestö, luokiteltu						

Ruokapalvelu

	Ei		Kyllä		Yhteensä	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%
KOKO MAA	143	54 %	123	46 %	266	100 %
Väestö, luokiteltu						

Ravitsemuksella hyvinvointia – tarkistuslista sosiaali- ja terveyspalveluille hyvää ravitsemusta tukevista toimenpiteistä

Sosiaali- ja terveyspalvelujen johtaminen edistää väestön hyvää ravitsemusta

- Kyllä EI** Organisaatiossa on ravitsemusohjausta ja -hoitoa ja niihin liittyvää ruokapalvelutuotantoa koordinoiva moniammatillinen ravitsemusryhmä.
- Kyllä EI** Organisaation hallinnon eri tasoilla arvioidaan säännöllisesti ravitsemusohjauksen ja -hoidon sekä niihin liittyvien ruokapalvelujen toteutumista.
- Kyllä EI** Organisaatiossa on käytössä asiakaspalautejärjestelmä, jolla kerätään arviointitietoa ravitsemusohjauksen ja -hoidon sekä niihin liittyvien ruokapalvelujen asiakaskokemuksista.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa huomioidaan ravitsemus osana palvelua ja hoitoa

- Kyllä EI** Henkilöstölle järjestetään säännöllisesti ravitsemuskoulutusta.
- Kyllä EI** Henkilöstöllä on mahdollisuus käyttää työnsä tukena ravitsemusterapeutin asiantuntijapalveluja.
- Kyllä EI** Sosiaali- ja terveyspalveluissa on tarjolla eri ammattilaisten antamaa matalan kynnyksen ravitsemusneuvontaa.
- Kyllä EI** Kunnan/sosiaali- ja terveyspalveluiden verkkosivuilla tarjotaan ajankohtaista, arvioitua ja käytännönläheistä ravitsemustietoa.
- Kyllä EI** Sosiaali- ja terveyspalveluissa ravitsemukseen liittyvät pulmat ja vajaaravitsemuksen riski tunnistetaan ja kirjataan asiakkuuden alussa.
- Kyllä EI** Sosiaali- ja terveyspalveluissa asiakkaan/potilaan ravitsemustila ja sen säännöllinen seuranta on kirjattu osaksi hoito-, asiakas- ja palvelusuunnitelmaa (esimerkiksi asumispalveluyksiköt, pitkäaikaiset hoitosuhteet ja muut asiakkaat).
- Kyllä EI** Sosiaali- ja terveyspalveluissa järjestetään ravitsemusaiheisia osallisuusfoorumeita (potilas- ja asiakasfoorumeita) eri kohderyhmille (esimerkiksi vauvaperheet, vanhukset, potilasryhmät).
- Kyllä EI** Ravitsemus on osa sosiaalipalvelujen (mm. kotihoito, asumispalvelut, laitos- ja perhehoito) omavalvontasuunnitelmaa.

Ravitsemushoidon toteuttamisessa on käytössä seuraavat Käypä hoito -suositukset

- Kyllä EI** • Lihavuus (lapset, nuoret ja aikuiset)
- Kyllä EI** • Tyypin 2 diabetes
- Kyllä EI** • Kohonnut verenpaine
- Kyllä EI** • Dyslipidemiat
- Kyllä EI** • Kariuksen hallinta

Kyllä EI Ravitsemushoidossa on käytössä Ravitsemushoitosuositus (Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2010).

Kyllä EI Lasten ja lapsiperheiden ohjaukseen on käytössä Neuvokas perhe -ohjausmenetelmä tai vastaava.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa ravitsemusasiat kirjataan asiakassuunnitelmiin**

Lapset ja lapsiperheet

- Kyllä EI** Neuvolassa
- Kyllä EI** Suun terveydenhuollossa
- Kyllä EI** Sosiaalihuollon palveluissa

Kouluikäiset ja nuoret

- Kyllä EI** Kouluterveydenhuollossa
- Kyllä EI** Opiskeluterveydenhuollossa
- Kyllä EI** Suun terveydenhuollossa
- Kyllä EI** Sosiaalihuollon palveluissa

Työikäiset

- Kyllä EI** Työttömien terveystarkastuksiin sisältyvät ravitsemusasiat.
- Kyllä EI** Työvoiman ulkopuolella olevien asiakkaiden sosiaali- ja terveyspalveluissa huomioidaan ravitsemusasiat.

Ikääntyneet

- Kyllä EI** Ikääntynyt ja hänen läheisensä saa tarvittaessa ravitsemusohjausta ja tarvitsemansa laadukkaat ruokapalvelut.
- Kyllä EI** Ikääntyneen asiakkaan/potilaan painoa ja sen muutoksia seurataan säännöllisesti.
- Kyllä EI** Ikääntyneen asiakkaan/potilaan yleistila arvioidaan säännöllisesti myös ravitsemuksen näkökulmasta.
- Kyllä EI** Ikääntyneen asiakkaan/potilaan suun terveyttä arvioidaan säännöllisesti.

Erityistä tukea tarvitsevat

- Kyllä EI** Sosiaali- ja terveyspalveluissa on maahanmuuttajille ja erityisryhmille kohdennettua ravitsemusneuvontaa ja -ohjausta.
- Kyllä EI** Päihde- ja mielenterveyspalveluissa ravitsemus huomioidaan osana hyvää hoitoa.

Eri väestöryhmien asiakassuunnitelmiin** kirjattu ravitsemustieto raportoidaan* vuosittain

- Kyllä EI** Lapset ja lapsiperheet
- Kyllä EI** Kouluikäiset ja nuoret
- Kyllä EI** Työikäiset
- Kyllä EI** Ikääntyneet
- Kyllä EI** Erityistä tukea tarvitsevat

* Raportointi toimintakertomuksessa, osavuositarkastuksessa, hyvinvointisuunnitelman toteumassa tai muussa virallisessa asiakirjassa.

www.vrn.fi

RAVITSEMUS- JA RUOKASUOSITUKSET

Terveyttä edistävä ruokavalio on kokonaisuus, jota ruokasuosituksissa havainnollistetaan ruokakolmiolla ja lautasmallilla.

RUOKA-AINEET

Koosta ateriat värikkäistä ainesosista ja vaihtele erilaisia ruoka-aineita, jotta ruokavalio pysyy monipuolisena.

RAVINTOAINEEET

Ravinnon sisältämiä ravintoaineita ovat erilaiset energia- ja suojaravintoaineet, kuten hiilihydraatit, rasvat, valkuaisaineet, kivennäisaineet ja vitamiinit

KESTÄVÄT RUOKAVALINNAT LAUTASELLA

Ravitsemussuosituksen tavoitteena on terveyttä edistävä ruokavalio, joka on samalla myös ympäristön kannalta mahdollisimman kestävä.

RAVITSEMUKSELLA HYVINVOINTIA

Ravitsemuksella hyvinvointia - tukiaineistoa kunnille ja sosiaali- ja terveyspalveluille

RAVITSEMUSITOUMUS

Suomalainen toimintamalli, joka auttaa ja kannustaa ruoka-alan toimijoita sekä sidosryhmiä parantamaan ruokavalion ravitsemuslaatua sekä edistämään ravitsemusvastaullisia toimintatapoja.

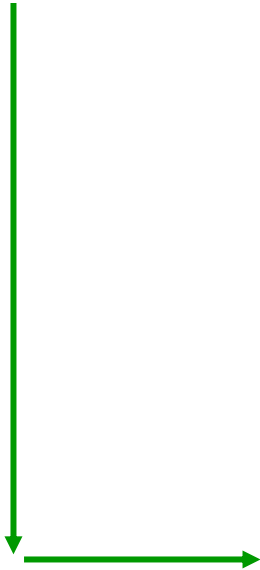
KULUTTAJA- JA AMMATTILAISMATERIAALI

Työkaluja, esitteitä ja opetusmateriaalia niin ammattilaisten kuin kuluttajien käyttöön.

VRN

Valtion ravitsemusneuvottelukunta - väestön ravitsemuksen edistäjä ja seuraaja

Tukea hyvinvointikertomustyöhön, seurantaan ja suunnitteluun

Ravitsemuksella hyvinvointia

Ravitsemuksen edistämisen johtaminen

Alueellinen yhteistyö

Ravitsemusterveyden edistäminen ▼

Eri väestöryhmien ravitsemuksen edistäminen ▼

Varhaiskasvatus ja perusopetus ▼

Ruokapalvelut

Ravitsemusasiantuntijapalvelut käyttöön

Järjestöt ja yleishyödylliset yhteisöt

Ravitsemuksen edistämisen johtaminen kunnissa ja alueilla

Kunta- ja aluepäättäjä:

- Ymmärrä ravitsemuksen moninainen rooli asukkaiden kokonaisvaltaiselle terveydelle ja hyvinvoinnille.
- Toimi päätöksentekijänä, joka sijoittaa asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin ravitsemuksen keinoin – se kannattaa.
- Hyvää ravitsemusta edistävät toimenpiteet tukevat lasten ja nuorten tervettä kasvua ja kehitystä, lisäävät työkykyisen väestön määrää sekä auttavat iäkkäitä pysymään hyväkuntoisina ja asumaan pidempään kotona.
- Hyvä ravitsemuksen edistäminen on monialaista useiden hallinnonalojen, kunnan eri sektoreiden, elinkeinoelämän, järjestöjen ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.
- Hyvä ravitsemus lisää alueen elinvoimaa. Ravitsemus liittyy paikalliseen ruokatuotantoon, perinteisiin, kotimaisuuteen ja alueen imagoon.
- Terveyden edistäminen terveellisten elintapojen avulla edistää kunnan ja alueen talouden tasapainoa.

Miltä oman kuntasi/alueesi tilanne näyttää?

Lisätietoa

Kuntalaki 410/2015

Terveydenhuoltolaki 1326/2010

Hyvinvointialue -lait, 2020

Hyvinvointijohtaminen

THL

Sähköinen hyvinvointikertomus

Kuntaliitto

Alueelliset

hyvinvointikertomukset

Kuntien hyvinvointikertomukset

Hyödynnä TEAviisarin tiedonkeruissa kertyvää ravitsemukseen liittyvää tietoa

TEAviisari (www.teaviisari.fi)

- Kuntajohto, liikunta, perusopetus, toisen asteen koulutus, kulttuuri, perusterveydenhuolto.
- tietoa 2 vuoden välein kuntien, koulujen/oppilaitosten ja alueiden hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön suunnitteluun, johtamiseen ja arviointiin.
- julkaistu poimittuina karttatiedostoina ”Ravitsemuksella hyvinvointia”- verkkosivuilla ([33 indikaattoria](#))

Katso oman alueesi/kuntasi tilanne (päivittyvät tiedot linkkeissä):

Suorat linkit tiedonkeruun ravitsemukseen liittyviin karttoihin

<https://www.ruokavirasto.fi/ravitsemuksellahyvinvointia>

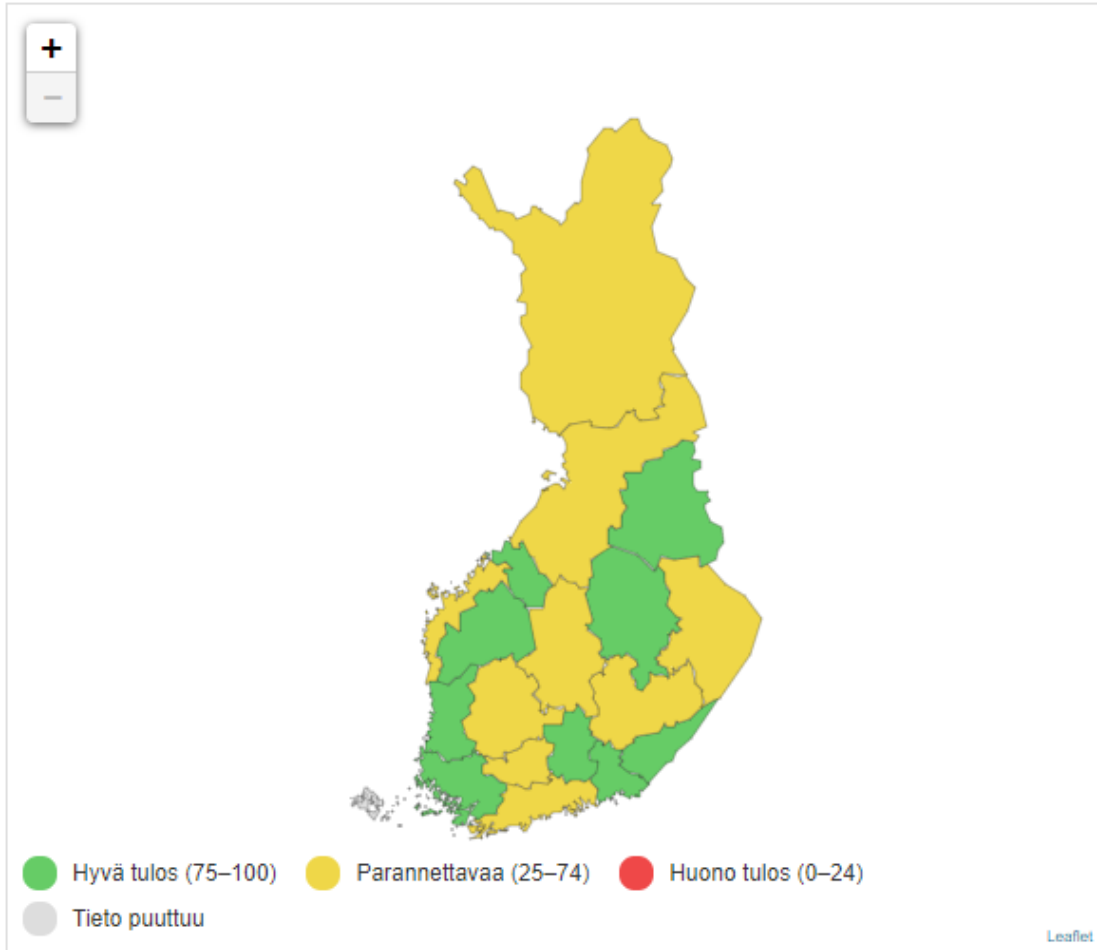
Ravitsemuksen edistäminen kunnissa : poimintoja TEAviisarin tuottamasta tiedosta hyvinvointijohtamiseen -julkaisu THL:n tutkimuksesta tiiviisti sarjassa (2021_025:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-660-2>

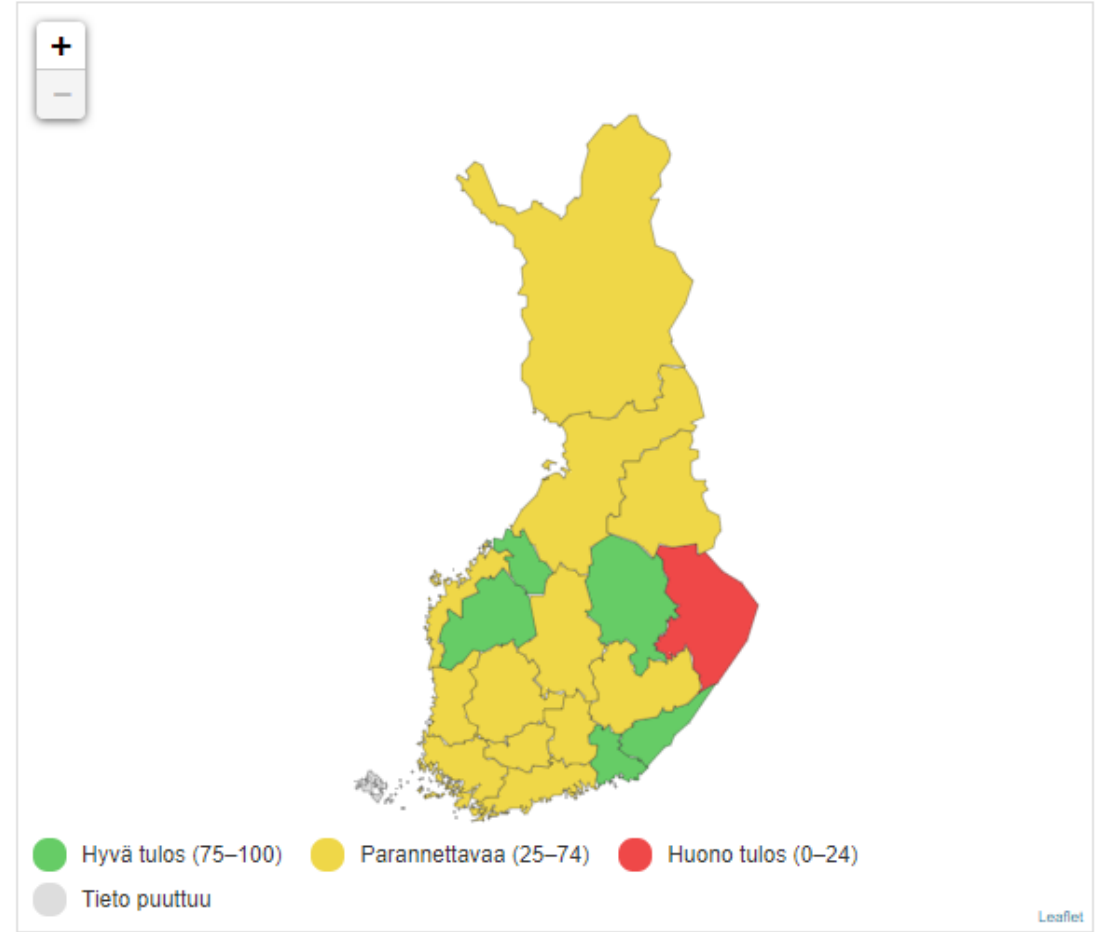
TEAviisarin kysymys: Onko kunnassanne asetettu tavoitteita tai määritetty toimenpiteitä hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi ikäryhmittäin?

Tulokset maakuntakarttoina

Lapset ja nuoret 2021

Ikääntyneet 2021

Kartta: <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta?view=KESSitH&category=KUNTA&y=2019>

Tukiaineisto kunnille asukkaiden ravitsemuksen edistämiseen – hyvät käytännöt ja toimintaideat jakoon

Ravitsemuksella hyvinvointia

Ravitsemuksen edistämisen johtaminen

Alueellinen yhteistyö

Eri väestöryhmien ravitsemuksen edistäminen

Lasta odottavat ja lapsiperheet

Opiskelijat ja nuoret aikuiset

Työikäiset

Ikääntyneet

Erityistä tukea tarvitsevat

Varhaiskasvatus ja perusopetus

Varhaiskasvatus

Perusopetus

Ruokapalvelut

Ravitsemusasiantuntijapalvelut käyttöön

Järjestöt ja yleishyödylliset yhteisöt

Elinkeinoelämä

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Perusterveydenhuolto

Neuvolapalvelut

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Työterveyshuolto

Suun terveydenhuolto

Sosiaalipalvelut

Ikääntyneiden palvelut

Erikoissairaanhoidot

Kuntoutus

www.vrn.fi

<https://www.ruokavirasto.fi/ravitsemuksellahyvinvointia>

Ravitsemuksen edistämisen johtaminen

Alueellinen yhteistyö

Ravitsemusterveyden edistäminen ✓

Eri väestöryhmien ravitsemuksen edistäminen ✓

Varhaiskasvatus ja perusopetus ✓

Ruokapalvelut

Ravitsemusasiantuntijapalvelut käyttöön

Järjestöt ja yleishyödylliset yhteisöt

Elinkeinoelämä

Sosiaali- ja terveystalvet ✓

Ravitsemusasiantuntijapalvelut käyttöön

Kunta- ja aluepäättäjä varmista, että

- ravitsemusasiantuntijoiden ja ravitsemusterapeuttien osaamista hyödynnetään kunnassa niin terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä, ruokapalveluissa kuin sosiaali- ja terveystalvetuissa.

Vaikuttava työ alueiden ja kuntien asukkaiden ravitsemuksen edistämiseksi edellyttää, että työn suunnittelussa, toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa käytetään ravitsemusasiantuntijoiden osaamista. Alueellisessa ja kunnallisessa terveydenedistämistyössä ravitsemusasiantuntijoilla on keskeinen rooli erilaisissa asukkaiden terveyttä edistävissä yhteistyöverkostoissa ja terveyden edistämisen projekteissa.

Yliopistokoulutetut ravitsemuksen asiantuntijat vahvuudeksi ravitsemusterveyden edistämiseen

Laillistetuilla ravitsemusterapeuteilla ja elintarviketieteiden maistereilla on ravitsemusasiantuntijuuden takaava ylempi yliopistokoulutus. Laillistetut ravitsemusterapeutit ovat Suomessa ainoa terveydenhuollon ammattiryhmä, jolla on ravitsemushoitoon ja -terapiaan erikoistunut koulutus. He kuuluvat terveydenhuollon ammattirekisteriin. On tärkeää varmistaa, että laillistettujen ravitsemusterapeuttien ja muiden ravitsemusasiantuntijoiden osaamista hyödynnetään alueilla ja kunnissa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi, ruokapalveluissa ja sosiaali- ja terveystalvetuissa.

Ravitsemusterapeutit alikäytetty ravitsemusosaajaresurssi

Suomessa perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa toimii vain 191 ravitsemusterapeuttia. Valtaosassa kuntia palveluja ei ole lainkaan. Laillistettujen ravitsemusterapeuttien määräksi perusterveydenhuollossa suositellaan vähintään 1/30 000 asukasta. Tämä tavoite täyttyy (toukokuu 2019) vain kymmenessä Suomen kunnassa tai kuntayhtymässä. Siten oikeus hyvään ravitsemushoitoon jää monilta kansalaisilta toteutumatta.

Ravitsemusasiantuntijoiden osaamisalueita ja työtehtäviä ovat:

Lisätietoa

Ravitsemusterapeutin osaamisella terveyttä kuntalaisille ja osaamista hoitoketjuun. RTY

Ravitsemusterapeutit julkisessa terveydenhuollossa. RTY, tilannetieto 2020

Vaikuttavaa ravitsemushoitoa riittävillä ravitsemusterapiaresursseilla. Ravitsemusterapeuttien yhdistyksen (RTY) kannanotto (20.12.2017)

Käytännön ratkaisuehdotus ravitsemusterapeuttien tekemän ravitsemusterveyden edistämistyön ja ravitsemushoidon osalta maakunnissa. (RTY 10.4.2018)

Työ ravitsemusterveyden edistämisen palveluketjujen ja sisältöjen määrittämiseksi käynnissä

RatePal - VRN:n moniammatillinen ja –alainen työryhmä

Tehtävät:

1. Määritellä mitä on

- ravitsemusterveyden edistäminen osana elintapaohjausta
- ravitsemusterveyden edistämisen palveluketjut, eri toimijoiden roolit ja ammatilliset edellytykset.

2. Valmistella sisällöt ravitsemusterveyden palveluketjuihin erityisesti liittyen yhdyspintoihin (alueet-kunnat-järjestöt-muut julkiset ja yksityiset toimijat).

3. Määritellä miten todennetaan

- ravitsemusterveyden edistäminen ja arvioida sen vaikuttavuutta digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen yhteistyössä kansallisesta kehittämistyöstä vastaavien työryhmien kanssa.

4. Laatia hyväksi havaittujen käytäntöjen pohjalta toimintamalleja ravitsemusterveyden edistämisen palveluketjuista elintapaohjauksen kokonaisuudessa.

Käyttöönotto osana alueellisia ravitsemussuunnitelmia ja palvelurakenteita

Viestintä ja jalkauttaminen:

- yhdessä Kansanterveyden neuvottelukunnan Rakenteet ja menetelmät –jaoston kanssa
- toimintamallien tehokas levittäminen ja käyttöön ottaminen hyvinvointialueilla.

Tuotokset – vaikuta, osallistu ja hyödynnä

Ravitsemuksella hyvinvointia

Ravitsemuksen edistämisen johtaminen

Alueellinen yhteistyö

Ravitsemusterveyden edistäminen ▼

Mitä on ravitsemusterveyden edistäminen

Ravitsemusterveyden edistämisen toimijatahot ja toimijat

Ravitsemusterveyteen liittyvät palveluketjut

Eri väestöryhmien ravitsemuksen edistäminen ▼

Ravitsemusterveyden edistämisen palveluketjut

Ravitsemusterveyden edistämisen palveluketjut osana elintapaohjausta uusissa sote-rakenteissa

SOTE-uudistuksessa sosiaali- ja terveystalvvelujen järjestäminen siirtyy 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueiden vastuulle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen säilyy edelleen kunnan tehtävänä ja se vastaa edelleen esimerkiksi varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta sekä niihin liittyvistä ruokapalveluista ja ravitsemus- ja ruokakasvatuksesta. Myös hyvinvointialueiden tulee edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä.

Uudistuksessa kuntien ja hyvinvointialueiden välille tulee luoda saumaton ravitsemusterveyden yhdyspinta osana elintapaohjauksen kokonaisuutta eli sopia tehtävien ja vastuiden jako sekä varmistaa uudenlaiset yhteistyön rakenteet. Saumaton yhdyspintapalvelu mahdollistaa paremman palvelujen saatavuuden ja kohdentumisen sitä tarvitseville. Tärkeitä toimijoita ravitsemusterveyden edistämässä ovat sote-palvelujen lisäksi mm. kunnan sivistystoimi, kunnalliset ja yksityiset ruokapalvelun tuottajat, järjestötoimijat ja paikalliset yhteisöt. Ravitsemusterveyden edistämistä tulee tarkastella osana yhdyspintapalveluita.

Yhdyspintatyö ja vastuut ravitsemusterveyden edistämässä

Vireyttä seniorivuosiin- ikääntyneiden ruokasuositukset käytäntöön- hanke

- VRN toteuttaa hankeen 11/2021-2023
- **Tavoitteena on parantaa ikääntyneiden ravitsemusta** lisäämällä ikääntyneiden parissa toimivien, ikääntyneiden itsensä ja heidän omaistensa tietämystä hyvästä ravitsemuksesta ja sen merkityksestä.

Toiminta koostuu kolmesta työpaketista:

Koulutus: Järjestetään koulutusta yhteistyössä 15 alueen kanssa ikääntyneiden parissa työskenteleville ammattilaisille sekä tuotetaan verkkokoulutuskokonaisuus ammatilliseen täydennyskoulutukseen.

Portaali: Luodaan yhteinen portaali alueiden ja kuntien käyttöön luotettavalle tiedolle ikääntyneen ravitsemuksesta.

3. Kampanja: Järjestetään ikääntyneille itselleen kohdennettu kampanja hyvästä ravitsemuksesta.

Tiedustelut alueista/koulutuksista ja mukaan tulosta : Satu Jyväkorpi (satu.jyvakorpi(at)ruokavirasto.fi)